

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03

ואח' נ' קופת חולים מאוחדת
ואח'

1. התביעה 2. התביעה 3. התביעה 4. התביעה 5. התביעה	<u>התובעים</u>
- ע"י ב"כ עו"ד אהוד כליף ואח'

נגד

1. קופת חולים מאוחדת ע"י ב"כ עו"ד רותם אלוני ואח' 2. הסתדרות מדיצינית הדסה ע"י ב"כ עו"ד יעקב עוזיאל	<u>הנתבעות</u>

נגד

1. התביעה 2. התביעה	<u>הצדדים השלישיים</u>
- ע"י ב"כ עו"ד אהוד כליף ואח'

החלטה – בעניינה של נתבעת 1

פסק דין – בעניינה של נתבעת 2

מבוא

תובענה בעילה של "הולדה בעוולה", עקב לידתו של התובע מספר 1 (להלן: "הקטין"), בלידה מוקדמת בשבוע ה – 27 להיריון, ביום 14.5.00. מאז לידתו סובל הקטין משיתוק מוחלט בשיעור של 100%. התובעים הינם הקטין, הוריו, ושתי אחיותיו הבוגרות ממנו.

גלגולה של תובענה

התובעת מס' 2, אמו של הקטין (להלן: "הנתבעת") הרתה את הקטין על אף שברחמה הותקן התקן תוך רחמי למניעת היריון. ביום 15.4.00 נפגעה התובעת בתאונת דרכים. התובענה הוגשה בראשיתה גם נגד שתי נתבעות אחרות בעילה על פי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה – 1975, ונגד הנתבעות דנן בעילה של רשלנות רפואית. בית המשפט מינה מומחה מטעמו, ד"ר א' הורנשטיין, אשר קבע, כי בבדיקת הסבירות מה הגורם שהביא ללידתו המוקדמת של התובע, האם תאונת הדרכים או לידתו של הקטין עם ההתקן התוך

1 מתוך 25

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03

ואח' נ' קופת חולים מאוחדת

ואח'

רחמי וסיבוכיו, נראה כי הכף נוטה לכיוון ההתקן וסיבוכיו. על יסוד קביעה זו הגיעו התובעת והנתבעות האחרות להסכם פשרה, שקיבל תוקף של פסק דין ביום 14.7.05, ולפיו פיצו הנתבעות האחרות את התובעת בגין פגיעתה בתאונת הדרכים. עם זאת נגד הנתבעות דן קופת חולים מאוחדת (להלן: "קופת החולים") והסתדרות מדיציניית הדסה (להלן: "הדסה"), להלן יכוננו שתי הנתבעות הללו יחדיו: "הנתבעות" נותרה לדיון העילה הנויקית בדבר רשלנות רפואית נטענת שהובילה ללידתו של התובע כאמור. בשאלה זו הגישו התובעים חוות דעת רפואית מטעמם בתחום המיילדות, וכך נהגו גם הנתבעות. בתגובה הגישו התובעים חוות דעת משלימה בתחום המיילדות. הצדדים הגישו גם חוות דעת רפואיות בתחום הנורולוגיה לנכותו של הקטין, שהועמדה על ידי המומחים מטעם הצדדים על 100% לצמיתות עקב שיתוק מוחין וקוואדרופלגיה וכן 50% נכות לצמיתות עבור הפגיעה הקוגניטיבית.

רקע עובדתי

אלו העובדות אשר עליהן אין מחלוקת בין הצדדים:

- ביום 23.12.99 נבדקה התובעת על ידי ד"ר משה אברמוב (להלן: "ד"ר אברמוב", או "הרופא"), רופא נשים וגניקולוג במרפאה של קופת החולים. בבדיקה זו אבחן ד"ר אברמוב כי התובעת נמצאת בהיריון בנוכחות התקן תוך רחמי, וניסה לאתר את חוט ההתקן על מנת להוציאו, אך ללא הצלחה. ד"ר אברמוב הודיע לתובעת כי משלא הצליח לאתר את חוט ההתקן ולהוציאו עליה להפסיק את ההיריון (להלן: "הביקור הראשון"). על ההסברים אותם קיבלה התובעת מאת ד"ר אברמוב חלוקים הצדדים. עם זאת, על פי רישומיו של ד"ר אברמוב, הודיעה לו התובעת כי ברצונה להמתין עם ההחלטה.
- ביום 17.1.00 הגיעו התובעת ובעלה, התובע מסי' 3 (להלן: "התובע"), אל ד"ר אברמוב אשר חזר על המלצתו כי על התובעת להפסיק את ההיריון, ומסר להם הפנייה לוועדה להפסקת היריון בבית החולים "הדסה" בהר הצופים בירושלים (להלן: "הביקור השני"). אף כאן חלוקים הצדדים על ההסברים שמסר להם הרופא.

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03

מאונחת ואח' נ' קופת חולים מאוחדת

ואח'

3. בעקבות המלצת הרופא, פנו התובעת והתובע (להלן יכוננו שניהם: "ההורים"), שהינם אנשים דתיים, אל הרב מרדכי אליהו ז"ל וביקשו לקבל את עצתו של הרב האם להפסיק את ההיריון. טרם הפגישה עם הרב, נפגשו השניים עם הרב איתן דיקן, שהיה באותה עת מזכירו של הרב. הרב דיקן הפנה אותם לקבל חוות דעת נוספת מפרופ' שמחה יגל, מנהל היחידה לאולטרסאונד מיילדותי בבית החולים "הדסה", בהר הצופים, בירושלים.
4. ביום 24.1.00 הגיעו ההורים, במסגרת שר"פ (שירות רפואה פרטי), אל פרופ' יגל אשר ערך לתובעת בדיקת אולטרסאונד ומסר בידיהם את ממצא הבדיקה, שהיו דומות לממצאיו של ד"ר אברמוב. משנשאל האם יש מקום לבצע הפסקת היריון, סרב לתת להורים עצה והפנה אותם לרופא המטפל, לד"ר אברמוב. הסיבה לפנייתם של ההורים אל פרופ' יגל נתונה במחלוקת בין הצדדים, האם הגיעו לצורך קבלת דעה נוספת, Second Opinion, לשאלה האם להמשיך את ההיריון, לאור המלצתו של ד"ר אברמוב לבצע הפלה, כטענת התובעים, או לצורך דעה נוספת בקשר לבדיקת האולטרסאונד על מידת הסיכון להיריון ממיקומו של ההתקן התוך רחמי, כטענת פרופ' יגל.
5. אחר זאת שבו ההורים אל הרב מרדכי אליהו ז"ל אשר המליץ להם להמשיך בהיריון ולא לבצע הפלה.
6. ביום 24.2.2000 חזרה התובעת אל ד"ר אברמוב והודיעה לו כי החליטה שלא לבצע את ההפלה (להלן: "הביקור השלישי").
7. ביום 14.5.2000 ילדה התובעת את הקטין בשבוע ה - 27 להיריון. כאמור, הקטין סובל מנזק נוירולוגי חמור על רקע הפגות.

ההליך הדיוני ועיקרי טענות הצדדים

8. לבקשת הצדדים נדונה תחילה שאלת החבות, ככל שקיימת מצד מי מהנתבעות כלפי התובעים. לעניין זה העידו הצדדים מטעמם את העדים הבאים: ביום 7.11.10 העידו מטעם התובעים ההורים והרב איתן דיקן. מטעם קופת חולים העיד ד"ר אברמוב,

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כבי' השופט אהרן פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03

צברמוב ואח' נ' קופת חולים מאוחדת

ואח'

ומטעם "הדסה" פרופ' יגל. ביום 6.7.11 שבה והעידה התובעת וכן ד"ר קורן-לובצקי, מומחית בנוירולוגיה מטעם התובעים. בנוסף העידו ד"ר רויטל ארבל, ד"ר אבי צפיר, ד"ר ולדימיר פלוטקין ופרופ' אורי אלחלל, כעדים עובדתיים מטעם "הדסה". ביום 7.7.11 העידו המומחים פרופ' אלכסנדר נרי, מומחה בגינקולוגיה ומיילדות, מטעם התובעים, פרופ' יצחק בליקשטיין, מומחה בגינקולוגיה ומיילדות מטעם "הדסה" ופרופ' אברהם גולן, מומחה בגינקולוגיה ומיילדות כמומחה מטעם בית המשפט. ביום 17.7.11 העיד פרופ' אייל שיף, מומחה בגינקולוגיה ומיילדות מטעם קופת חולים. (סדר השמעת העדים ומועדי העדות הובאו להקל על המבקש לעיין בפרוטוקולים). יצוין, כי הנתבעות שלחו הודעת צד שלישי לרב מרדכי אליהו ז"ל וכן להורים, אולם מאוחר יותר חזרו בהם מההודעה לרב ונותרה ההודעה להורים, שמטעמם הוגש כתב הגנה להודעה.

9. הצדדים הגישו סיכומי טענותיהם בכתב. בסיכומים אלה התרכזו הצדדים בשאלות העובדתיות – מה היה צריך להיות מוסבר לתובעת ולתובע על ידי ד"ר אברמוב ופרופ' יגל לגבי המשמעות של לידה מוקדמת של הקטין, ומה ההסבר שניתן להם בפועל, וכן באשר לרישומים שהיו צריכים להיערך על ידי שני הרופאים ולא נערכו.

10. טענתם המרכזית של ההורים הינה, כי היה על ד"ר אברמוב ועל פרופ' יגל להסביר להם מה המשמעות של אי ביצוע הפלה כמולץ על ידי ד"ר אברמוב, הסיכונים בהמשך ההיריון ואפשרות לידתו של העובר כפג עם נכות קשה בשעה שלא הוצא ההתקן התוך רחמי – הסברים שלא ניתנו. לטענתם, אם היו מסבירים להם את הסכנה של לידתו של הקטין עם נכות כה קשה, היו יכולים לשקול את צעדיהם והייתה בידם היכולת להחליט אם להפסיק את ההיריון, כהמלצתו של ד"ר אברמוב, יכולת שנשללה מהם עקב מסירת המידע.

לעומת זאת טוענת קופת חולים, כי ד"ר אברמוב הסביר להורים את הסיכונים הנובעים מהמשך ההיריון עם ההתקן התוך רחמי, ומכל מקום התובעת לא הייתה מבצעת הפלה לאור המלצתו של הרב מרדכי אליהו ז"ל. "הדסה" טוענת, כי התובעים הגיעו אל פרופ' יגל לבדיקת אולטרסאונד נוספת בלבד ולא לצורך קבלת חוות דעת שניה לשאלה אם יש לבצע הפלה, כהמלצת ד"ר אברמוב, אם לא. כן נטען, כי התובעת לא הייתה מבצעת הפלה בכל מקרה לאור המלצתו של הרב אליהו ז"ל.

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03
 [Redacted] ואח' נ' קופת חולים מאוחדת
 ואח'

דין והכרעה

11. ראוי להדגיש כי סיכומי הצדדים הוגשו עוד בטרם ניתן פסק דינו של בית המשפט העליון בהרכב מורחב בע"א 1326/07 **המר נ' פרופ' עמית** (להלן: "**עניין המר**"), לא פורסם, 28.5.12, אשר דן בשאלה לעניין קיומה או אי קיומה של העילה של "חיים בעוולה" של היילוד, ושל "הולדה בעוולה" של הוריו, והחלטה זו ניתנת לאחר מתן פסק הדין בערעור האמור. מטבע הדברים קיימת השפעה של פסק הדין בעניין המר על תובענה זו, באופן שנקבע כי לקטין דגן אין עלת תביעה של "חיים בעוולה", ואילו להורים קיימת העילה של "הולדה בעוולה", ככל שזו תוכח בבחינת הקשר הסיבתי. לפיכך תביעתו של הקטין בעילה של "חיים בעוולה" נדחית.
12. יצוין, כי במסגרת כתב התביעה וחוות הדעת שהוגשה מטעם התובעים נטענו טענות נגד "הדסה" על הטיפול בתובעת ובקטין לפני הלידה, במהלכה ולאחריה. טענות אלו טנחו בסיכומים שהוגשו מטעם התובעים, ולפיכך אני דוחה טענות אלה נגד "הדסה". לפיכך, החלטה זו נסבה על השאלות העובדתיות הנתונות במחלוקות בין הצדדים לשלב איתור ההיריון וההסברים שנתנו או לא ניתנו על ידי ד"ר אברמוב ופרופ' יגל, וככל שייקבע כי מי מהם הפר חובה למתן מידע – האם קיים קשר סיבתי בין כך לבין לידתו של הקטין.
- בחינת הדברים תיעשה בהקשר לכל ביקור שנעשה על ידי התובעת או על ידי ההורים אצל ד"ר אברמוב ואצל פרופ' יגל.
13. נקודת המוצא היא התרשומת שערך ד"ר אברמוב בביקור הראשון של התובעת אצלו בכרטיס הטיפולים, וכך רשם: "23.12, B חיובי, איחור שבועיים, ב – IUD US צמוד לשק, לא נראה החוט (pv) מתאים ל – 6 הומלץ DNC רוצה לחכות נחזור על US בעוד שבועיים." (נספח לתצהירו של הרופא). מעבר לכך לא נרשם מאומה.
- ד"ר אברמוב הסביר בתצהירו (סעיף 7) את התרשומת הזו כך, כי ביום 23.12.99 הגיעה התובעת למרפאתו ודיווחה על איחור של שבועיים במחזור וכי בדיקת דם הצביעה על B חיובי, היינו כי התובעת בהיריון. לאור ממצאים אלה ביצע בדיקת אולטרסאונד בה נראה ההתקן התוך רחמי צמוד לשק ההיריון. חוט ההתקן לא נמצא ולכן לא יכול היה להוציא, והומלץ על הפסקת היריון. התובעת ביקשה לחכות והוחלט לחזור על בדיקת אולטרסאונד בעוד שבועיים.

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרון פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03

בית המשפט המחוזי בירושלים
נ' קופת חולים מאוחדת

ואח'

14. דומה, כי אין מחלוקת בין הצדדים כי חלה חובה על ד"ר אברמוב להסביר לתובעת ולתעד מדוע המליץ לה לבצע הפלה ומה הסיכונים הכרוכים בהמשך ההיריון. חובתו זו של ד"ר אברמוב קבועה בסעיף 13 לחוק זכויות החולה, תשנ"ז – 1996, וכן בחוזר של מנכ"ל משרד הבריאות מסי' 6/96 מיום 19.3.1996 (1/ת). בסעיף ו' לחוזר זה נקבע כדלקמן:

"יש לתעד את פרטי הדיון שנעשה לצורך קבלת ההחלטה הטיפולית. במסגרת זו על הרופא לציין את השיקולים שהביאוהו לבחור בטיפול המסויים. במיוחד כאשר קיימות חלופות טיפוליות. במקרים שקיימים אצל החולה מצבים המהווים לכאורה הורייית-נגד לטיפול, על הרופא להתייחס לכך ברישומיו ולהבהיר על סמך אלה שיקולים ובאלו תנאים בכל זאת מצא לנכון להורות על הטיפול.

כמו כן חשוב מאוד לסכם את הדיון עם החולה ולתעד את שיתופו בתהליך קבלת ההחלטות. יש לציין גם פרטים משמעותיים בשיחות עם המטופל, כגון אי מסירת מידע מסוים, אם משום שהחולה מבקש שלא לדעת או משום שהרופא חושש שמידע זה עלול להזיק לו; סירוב החולה לטיפול מסוים, הנחיות שניתנו להמשך טיפול, וכד'." (ההדגשות אינן במקור – א' פ').

גם הרופאים הגניקולוגים העידו לפניי שיש למסור לאשה ההרה על הסכנות הנובעות מהמשך היריון עם התקן תוך רחמי.

15. על יסוד העובדה כי נמצא שהתובעת בהיריון עם התקן תוך רחמי, וכי קיימת חובה על הרופא להבהיר לה מה הסכנות הנשקפות מהמשך ההיריון, ובטרם נבחן ונכריע מה אמר ד"ר אברמוב לתובעת בביקור הראשון ולהורים בביקור השני, נבחן מה היה על ד"ר אברמוב להסביר לתובעת בעקבות ממצאיו בביקור הראשון, ובמילים אחרות, מדוע המליץ לתובעת לבצע הפלה?

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03

לשכת המבחן ואח' נ' קופת חולים מאוחדת

ואח'

16. פרופ' אברהם גולן, מומחה במיילדות וגניקולוגיה, מנהל אגף נשים ויולדות במרכז הרפואי ע"ש וולפסון, מונה כמומחה מטעם בית המשפט בהסכמת הצדדים. בחוות דעתו כתב, כי גם היריון בנוכחות התקן תוך רחמי היא עילה להמלצה להפלה. בחקירתו בבית המשפט הסביר, כי הסיבה היא כי עם התקן תוך רחמי יש יותר הפלות טבעיות ויותר לידות מוקדמות (פרו' עמ' 327, שי 7-11). לדבריו, בתחילה יש לנסות להוציא את ההתקן, ואם לא ניתן כי אז ההמלצה היא על הפסקת היריון כיוון שיש דיווחים על יותר מומים בעובר (שם, עמ' 330, שי 10-14). אשר להסברים שהוא נותן בעקבות המלצה להפסיק את ההיריון, מסר פרופ' גולן, כי הוא מסביר שהסיכוי שההיריון יגיע לסוף מוצלח נמוך יותר מזה של היריון ללא התקן (שם, שי 18 ואילך), וכי ישנם דיווחים על יותר מומים עובריים.

פרופ' גולן נשאל על ידי ב"כ התובעים (שם, עמ' 331, שי 23 ואילך):

"ש. זאת אומרת שאתה, אתה אומר להם שהתינוק שיוולד עלול

להיות פגוע או להיפגע כתוצאה מהלידה המוקדמת: זה משהו

שהכרחי להגיד? שחייבים להגיד?

ת. כן. אני חושב שצריך להגיד".

גם פרופ' אייל שיף, המומחה בתחום מיילדות וגניקולוגיה מטעם קופת חולים נשאל והשיב (שם, עמ' 429, שי 10 ואילך):

"ת... סיבוכי פגות, מבחינתי, זה קונצנזוס מקובל. האם אני צריך

לומר שזה כרוך בבעיות נשימתיות ובעיות מוחיות וכל זה?

אני בדרך כלל נוקט, כשאני בדרך כלל מסביר, אם אתה שואל אותי

על לשוני, ספציפית לגבי פגות, זה בעצם פגות וכל הנכויות

שקשורות לפגות.

ש. אז אתה אומר את המילה נכויות?

ת. נכויות או סיבוכים או פגיעות של פגות. אני לא יודע באיזה

מילים משתמש כל רופא כשהוא מדבר, אבל אין לי ויכוח שצריך

להסביר למטופל שיש בפניו סכנה".

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03
 ממונה על הליכי ההגנה ואח' נ' קופת חולים מאוחדת
 ואח'

הביקור הראשון:

17. כאמור, המחלוקת בין הצדדים נסבה להסברים שנתן ד"ר אברמוב לתובעת בביקור הראשון. מחלוקת זו נובעת מטבע הדברים, מכיוון שבתרשומת שערך ד"ר אברמוב לא מצוין מאומה אשר להסבר כלשהו שמסר לתובעת, ומדוע המליץ לה לבצע הפלה.

18. בתצהיר עדותה הראשית העידה התובעת כדברים האלה:

"6. לפני ההיריון עם ~~האב~~, הוסת האחרונה הייתה ביום 7.11.1999 ומשנוכחתי שהמחזור מאחר בנוסף לתחושות האופייניות לתחילת היריון פניתי לד"ר אברמוב. ביום 23.12.1999, במסגרת הביקור אצלו, הוא אישר לי שבדיקת היריון נמצאה תוצאה חיובית וכן הוא אמר שהוא רואה באולטרסאונד את ההתקן התוך רחמי.
 7. ד"ר אברמוב אמר לי שבגלל ההתקן יש סיכוי שאינו גדול ללידה מוקדמת, הוא אמר שבגלל הסיכוי ללידה המוקדמת הוא ממליץ לי לעשות הפלה, וכי אוכל ללדת ילדים נוספים.
 8. דבריו הממו אותי, ואני ביקשתי להמתין עם נושא ההפלה כדי שאוכל לשקול בקור רוח את שנאמר לי.
 9. אני הבנתי כי המשמעות של לידה מוקדמת היא פגות, ומה שידעתי על פגות הוא שמדובר בתינוק שנולד לפני הזמן ובמשקל נמוך וניתן להתגבר על כך באמצעות אינקובטור.
 10. לאור הבנתי את נושא הפגות, המלצתו של ד"ר אברמוב נראתה לי מוגזמת, אם כי לא פסלתי אותה על הסף ולו בשל העובדה שנאמרה מפני רופא."

התובע, בתצהירו, שב על עיקרי הדברים שמסרה לו התובעת כאשר שבה לביתם, וכי אף הוא הבין כמות את המשמעות של לידה מוקדמת (ראו גם עדותו שבית המשפט פרי עמ' 16-49).

בחקירתה הנגדית בבית המשפט עמדה התובעת על גרסתה, כי מלבד העובדה שד"ר אברמוב אמר לה כי קיים סיכוי ללידה מוקדמת הוא לא פרט מעבר לכך. היא עצמה חשבה כי המדובר בילד שיוולד לפני הזמן, וכי יהיה באינקובטור מספר חודשים (פרי עמ' 51, ש' 2-4; שם, עמ' 54 ש' 7-11). מששאלה אם לא שאלה את ד"ר אברמוב בקשר לכך, השיבה כי נמנעה מלשאל אותו כיוון שהייתה ב"הלם" מדבריו. לדבריה, הרופא לא אמר לה כי הילד יהיה פגוע, כי יהיה על כסא גלגלים ולא ידבר, כי אז הייתה שוקלת את הדברים (שם, עמ' 16-22). התובעת הוסיפה כי הרופא לא הסביר מהי לידה מוקדמת ומה משמעותה, והיא לא שאלה אותו מה משמעותה של לידה מוקדמת. לדבריה, הרופא נהג בסגנון "מאוד מאוד קשות, זה לא אחד שאת יכולה לשבת, לדבר איתו שעות. הקליניקה שלו בחוץ, היו שם, אני יכולה לספור

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03
עמ' 73 ואח' נ' קופת חולים מאוחדת
 ואח'

לך, איזה עשרה. רופא נשים במקרה הזה, אני חושבת, ... לפחות החצי שעה היה צריך לשבת ולהסביר לי מהן ההשלכות של לידה מוקדמת. אבל הוא לא הסביר לי, אני הייתי בהלם, באותו יום הייתי בהלם" (שם, עמ' 52 ש' 24 ואילך). התובעת גם העידה כי הבינה שככל שהעובר ייוולד מוקדם יותר יהיה קטן יותר וקיים סיכון גדול יותר לחייו, אולם להבנתה הפתרון לכך הוא שהעובר ישהה באינקובטור (פרו' עמ' 73, ש' 19 ואילך). בתום הביקור אצל ד"ר אברמוב שבה התובעת לביתה והתייעצה עם בעלה, שכן המדובר בהחלטה מאוד קשה.

19. לעומת דברים אלה מסר ד"ר אברמוב בתצהיר עדותו הראשית כי לאחר שביצע את בדיקת האולטרסאונד בה נראה ההתקן התוך רחמי ביקש לנסות ולהוציאו, אולם לא ניתן היה לאתר את חוטי ההתקן, ועל כן לא יכול היה להוציאו. עוד הוסיף בתצהירו דברים אלה:

"7.3. לאור הסיכונים הכרוכים בהיריון בנוכחות התקן תוך רחמי, ראיתי לנכון להמליץ לתובעת על הפסקת היריון, תוך שהסברתי לה את כל הסיכונים הכרוכים בהיריון בנוכחות התקן, לרבות הסיכון ללידה מוקדמת והסיכונים הכרוכים בכך.
 7.3.1 טענת התובעת לפיה לא הסברתי לה את הסיכונים הכרוכים בהמשך ההיריון, הינה טענה מופרכת וחסרת כל היגיון.
 7.3.2 שכן, אני נוהג כדרך קבע בכל מקרה בו אנו ממליץ למטופלת לבצע הפסקת היריון לתת למטופלת הסבר מפורט על הסיכונים הקיימים בהמשך ההיריון, על מנת שתוכל לקבל החלטה מושכלת.
 7.3.3 יתרה מכך ההחלטה להפסיק את ההיריון אינה החלטה קלה, ועל כן ברור לי כי על מנת להצדיקה עלי להציג לפני המטופלת טענות כבדות משקל.
 7.4. לאחר שהסברתי לתובעת על מכלול הסיכונים הקיימים בהמשך היריון בנוכחות התקן, ובהם הסיכון ללידה מוקדמת על כל המשמעות הכרוכות בכך, הסיכון לזיהום ועוד, ביקשה התובעת זמן לחשוב על המלצתי ועל כן הוסכם כי תשוב לביקורת לאחר החלטתה."

20. בחקירתו הנגדית השיב ד"ר אברמוב, כי באותה תקופה עבד 4 ימים בשבוע, נהג לקבל בין 20 ל - 40 מטופלות (פרו' עמ' 82 ש' 23 ואילך). ובממוצע עבד ארבע שעות ליום (שם, עמ' 83, ש' 16-17). בהמשך עדותו עמד על גרסתו כי הסביר לתובעת מדוע עליה לבצע הפלה. לדבריו - "... אין מצב שבו אני אשב מול פצינטית ואני אגיד לה - גברת, אני, בתור הרופא, החלטתי ואת צריכה לקבל את דעתי, לבצע DNC שאין

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03

הגנת ואח' נ' קופת חולים מאוחדת

ואח'

מצב כזה. לא יכול להיות מצב שאני לא אסביר למה הצעתי והגברת... גם קיבלה ממני הפנייה לוועדה להפסקת היריון... (שם, עמ' 88, ש' 20 ואילך. ההפנייה ניתנה רק בביקור השני - א' פ').

בהמשך עדותו עמד ד"ר אברמוב על כך, כי קיים הבדל באיזה שבוע מתרחשת הלידה המוקדמת באשר להשפעה על היילוד, שיכול שייצא פגוע מהרבה בחינות, אולם על פי עדותו הוא - "אני לא אמרתי אף פעם מתי הלידה המוקדמת יכולה לקרות, אם זה בשבוע 26 או בשבוע 32. לא יכול לדעת גם" (שם, עמ' 91, ש' 15-9).

בהמשך חקירתו הנגדית העיד ד"ר אברמוב, כי אמר לתובעת על פי "נוהל בנושא של היריון עם IUD, שאני תמיד דבק בו גם אם זה לא כתוב...". (שם, עמ' 98 ש' 24), כי אחד הדברים המסוכנים בנושא היריון עם ההתקן התוך רחמי זה הפלה מוזהמת אשר מסכנת את בריאותה של האישה, וזו גם הסיבה שהוועדה להפסקת היריון מאפשרת הפסקת היריון בנוכחות התקן תוך רחמי (שם, עמ' 99, ש' 1-8). כן הסביר לה, כי קיים סיכון של לידה מוקדמת וכי "אלה הסיכונים העיקריים" (שם, עמ' 100, ש' 11-13).

עוד הוסיף ד"ר אברמוב כי הסביר לתובעת גם אשר לתוצאותיה האפשריות של לידה מוקדמת, היינו - "פגיעה בעובר מכל סוג שהוא, בין מוטורית לבין מוחית" (שם, עמ' 101, ש' 17).

הביקור השני

21. הביקור השני של התובעת אצל ד"ר אברמוב, כאשר בזאת הפעם נלווה אליה התובע, התקיים ביום 17.1.2000. בתרשומות שערך ד"ר אברמוב בכרטיס הטיפולים נרשם - "17.1.00 U/S (מילה מחוקה) מתאים 9 שבועות עם דופק ותנועות. IUD ליד השק. ניתנה הפנייה ל - TOP לה"צ. בני הזוג ישקלו. החליטו לא לבצע הפלה".

ד"ר אברמוב הסביר בתצהירו (סעיף 8) ובעדותו (פרו' עמ' 89, ש' 7 ואילך), כי במועד הנזכר בדק את התובעת באולטרסאונד. נמצא עובר המתאים לתשעה שבועות עם דופק ותנועות, ההתקן נראה ליד שק ההיריון, ומסר בידיה הפניה לוועדה להפסקת היריון בבית החולים "הדסה" הר-הצופים. הרופא הוסיף בתצהירו (סעיף 8.2), כי במועד זה שב והמליץ להורים לבצע הפסקת היריון והם ביקשו לשקול את המלצתו. ד"ר אברמוב עמד על דעתו כי הסביר גם לתובעת וגם לתובע את המלצתו להפלה, והנימוקים לכך, אף כי לא כתב זאת במפורש בכרטיס הטיפולים. לדבריו, גם

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03
מגן ואח' נ' קופת חולים מאוחדת
 ואח'

בתצהירו לא מסר פירוט על ההסברים שנתן, כיוון שלא ראה מקום לחזור על דברים שאמר קודם לכן (פרו' עמ' 93, ש' 10-16).
 אשר למשפט האחרון שנרשם בכרטיס הטיפולים ונקשר למועד הביקור - "החליטו לא לבצע הפלה" - מסר ד"ר אברמוב, כי משפט זה נרשם על ידו במועד מאוחר יותר, לאחר הביקור השני, ואינו זוכר האם היה זה על סמך שיחת טלפון מהתובעת, או בעת הביקור השלישי, עת מסרה לו כי היא ובעלה התייעצו עם רופא נוסף ורב. לדבריו, הוא לא מצא לנכון להוסיף בכרטיס הטיפולים עם מי התייעצו ההורים והמועד בו נמסר לו כי החליטו שלא לבצע הפלה (פרו' עמ' 96, ש' 6 ואילך).

22. לעומת דברים אלה מסרה התובעת בתצהירה, לעניין הביקור השני, כי לאחר שד"ר אברמוב בדק אותה נתן בידה הפנייה לבית החולים "הדסה" בהר הצופים לביצוע הפלה. על פי עדותה בתצהירה (בסעיף 15) - "הוא לא הסביר דבר ולא מסר לנו כל אינפורמציה בנוגע להיריון, למעט העובדה שהוא ממליץ על הפלה בגין האפשרות ללידה מוקדמת. הוא לא הוסיף דבר, על מה שאמר בבדיקה הקודמת". על דברים אלו חזרה גם בעדותה בבית המשפט (פרו' עמ' 57, ש' 10-23).
 על פי עדותה של התובעת, ד"ר אברמוב - "לא אמר לי - יהיה לך לידה מוקדמת, יכול להיות שיהיה לך ילד פגוע. הוא לא נתן לי את כל האינפורמציה הזאת ואז אמרנו שאנחנו רוצים להתייעץ עם, אני ובעלי, כשבאנו הביתה, שאנחנו רוצים להתייעץ עם הרב ואז הלכנו לפרופ' יגל".
 התובעת הוסיפה, כי הרופא לא הסביר "מה זה לידה מוקדמת. הוא לא הסביר, הוא לא אמר לנו שום דבר" (פרו' עמ' 59, ש' 17). התובעת טענה כי היא ובעלה לא שאלו את ד"ר אברמוב כיוון ש"הוא לא נתן לי את הצ'אנס לשאול" (שם, שם, ש' 18-19).

23. התובע בתצהירו ובעדותו בבית המשפט העיד דברים דומים לגבי הביקור השני בו היה נוכח (פר' עמ' 20, ש' 14 ואילך).

הביקור השלישי

24. הביקור השלישי של התובעת אצל ד"ר אברמוב התקיים ביום 24.2.00. במועד זה רשם ד"ר אברמוב בכרטיס הטיפולים נתונים טכניים שמדד ובדק אצל התובעת, כגון לחץ דם, שבוע היריון, מיקום ההתקן ועוד, וכי התובעת הופנתה על ידו לסקירת מערכות.

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03
נ' קופת חולים מאוחדת
ואח'

הערכת גירסאות הצדדים

25. אין חולק, כי ד"ר אברמוב לא רשם בתרשומת שערך בביקור הראשון כי מסר לתובעת על הסיכונים היכולים לנבוע לה ולעובריה מהמשך היריון עם ההתקן, לא באשר להפלה מזוהמת (ספסיס), לא באשר ללידה מוקדמת ולא על האפשרות של לידת פג והתוצאות הקשות היכולות להיגרם מכך. הלכה למעשה אנו חיים מפי התובעת ומפי ד"ר אברמוב. התובעת העידה ועמדה על כך בתוקף, שכל מה שאמר לה ד"ר אברמוב כי תיתכן לידה מוקדמת, בלא כל הסבר נוסף, והיא לא שאלה שאלות כיוון שהייתה "בהלם" מדבריו. ד"ר אברמוב העיד אף הוא שאמר לה כי קיימת סכנה של לידה מוקדמת. נכון אני להניח לטובת ד"ר אברמוב, כי אף אמר לה כי תיתכן הפלה מזוהמת, שכן לדבריו זה הסיכון הראשון מהמשך היריון עם ההתקן התוך רחמי. דברים אלו הגיוניים, שכן כאשר אובחן שהתובעת בהיריון עם ההתקן הייתה בשבוע ה - 6 להריונה (כך נרשם בתרשומת על פי בדיקת האולטרסאונד - א.פ.), והאפשרות הראשונה הגרועה היכולה להתרחש היא הפלה מזוהמת. רק לאחר מכן יכול שתהא "לידה מוקדמת", אשר מוגדרת ככזו לפני השלמת השבוע ה - 37 להריון (פרו' עמ' 327, ש' 22-23). ייתכן והתובעת הבינה את המושג של הפלה מזוהמת עם לידה מוקדמת.

26. עם זאת, אין באפשרותי לקבל את עדותו של ד"ר אברמוב כי אמר לתובעת על הסיכון בלידתו של העובר כפג עם נכות קשה, מוטורית או שכלית, כעדותו בבית המשפט, ואבהיר. ראשית, הדברים אינם רשומים בתרשומת שערך, ויוזכר ויודגש, כי בתרשומות לא נרשם מאומה לגבי הסבר כלשהו שניתן לתובעת, ככל שניתן. שנית, בתצהיר עדותו הראשית, כאשר ניתנה לד"ר אברמוב מלוא האפשרות למסור את גרסתו באשר להסברים שנתן לתובעת ולסיכונים היכולים להיגרם לה ולעובריה, אין על כך מילה מפורשת כלשהי, אלא מילים כלליות בלבד - "הסברתי לה את כל הסיכונים הכרוכים בהיריון בנוכחות התקן, לרבות הסיכון ללידה מוקדמת והסיכונים הכרוכים בכך...". (סעיף 7.3 שם, וכן סעיף 7.4 שם). ד"ר אברמוב מציין בתצהירו כי הסביר לה בקשר ללידה מוקדמת על כל המשמעויות הכרוכות בכך, הסיכון לזיהום ועוד (סעיף 7.4 לתצהיר), אולם לא מצא לנכון, משום מה, לציין, כי

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03

התביעה נגד קופת חולים מאוחדת

ואח'

הסביר לה גם באשר לסיכון להיוולדו של עובר עם נכות קשה, כפי שהסביר בעדותו בבית המשפט, ואף זאת רק כאשר נשאל לכך ב"רחל בתך הקטנה", בחקירה הנגדית. שלישית, יש להניח וכך אני קובע, במאזן ההסתברות, כי זיכרונה הספציפי של התובעת לאשר אירע באותו ביקור ראשון טוב יותר בנסיבות העניין מאשר זה של די"ר אברמוב, בכל הכבוד הראוי, כאשר הוא רואה עשרות מטופלות מידי יום ומאז האירוע בוודאי מדובר על אלפים, ואילו לגבי התובעת מדובר במקרה אחד, ייחודי ומיוחד.

רביעית, כאמור, די"ר אברמוב העיד, כי לא שוחח עם התובעת על השבוע בו יכולה להתרחש הלידה המוקדמת. די"ר אברמוב אף לא העיד, לא בתצהירו ולא בעדותו בבית המשפט, כי שוחח עם התובעת באשר לאחוזי ההיתכנות של לידה מוקדמת והיוותרות נכות בעובר. די"ר אברמוב אף לא העיד, לא בתצהירו ולא בעדותו בבית המשפט, כי ווידא עם התובעת ועם התובע כי הבינו מהם הסיכונים הכרוכים בהמשך ההיריון מבחינת התובעת ומבחינת העובר. במצב דברים זה קשה לקבל שהבהיר לה על האפשרות, הסיכונים והסיכויים להיוולדות פג עם נכות קשה, כזו או אחרת, שהרי ככל שהלידה מוקדמת יותר, הנכות עלולה להיות קשה יותר.

חמישית, העדר הרישום בדבר הסיכונים האפשריים להמשך ההיריון ומדוע הומלץ על הפלה, חוזר כחוט השני גם בביקור השני של התובעת יחד עם התובע אצל די"ר אברמוב, כאשר מסר בידיה הפנייה לוועדה לביצוע הפלה, וכך גם בביקור השלישי. על די"ר אברמוב היה לרשום כבר בביקור הראשון לגבי הסיכונים היכולים לנבוע מהמשך ההיריון עם ההתקן, כך גם בביקור השני. ואולם, גם אם בשני הביקורים הללו לא נרשם מאומה על ידי די"ר אברמוב, על אף חובתו לעשות זאת, היה מקום לצפות, לפחות ובמיוחד בביקור השלישי, לאחר שהתובעת הודיעה לו כי החליטה שלא לקבל את עצתו לבצע הפלה, כי ידאג לרשום כי הבהיר לה את שלושת הסיכונים העיקריים הנובעים מהמשך ההיריון ועל אף זאת החליטה התובעת להמשיך בהיריון.

המדובר ברישום קצר, כגון, כי הסביר לתובעת על הסיכונים היכולים לנבוע מהמשך ההיריון עם ההתקן התוך רחמי, בדבר אפשרות הפלה מזהמת (ספסיס) היכולה לסכן את חייה של האישה עד כדי מוות; אפשרות ללידה מוקדמת ומאימת, ואזי העובר יוולד כפג, וככל שיוולד מוקדם יותר הסכנה הנשקפת לו גדולה יותר כי ייוולד עם פגיעה מוחית ומוטורית, היכולים להתבטא בפיגור שכלי, בשיתוק חלקי או מלא, ומהם האחוזים הידועים ללידת פג בלידה מוקדמת בשלבים אלה ולא נותרת נכות.

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03
 נ' קופת חולים מאוחדת
 ואח'

כל זאת לא נעשה על ידי ד"ר אברמוב בשלושת ביקוריה הרלבנטיים של התובעת אצלו.

27. הפסיקה של בתי המשפט שבה וקבעה כי חלה על הרופא חובת זהירות מושגית וקונקרטיית כלפי המטופל. חלק אינהרנטי של חובת הזהירות המוטלת על הרופא כלפי המטופל שלו היא מסירת מידע בדבר הטיפול הרפואי המוצע ומהם הסיכונים המהותיים הכרוכים בקבלת הטיפול או בהימנעות ממנו, זאת על מנת שהמטופל יוכל להחליט בצורה מושכלת האם להיענות להמלצה הטיפולית אם לאו, לאור הסיכונים שהועלו בפניו (ע"א 4384/90 ואתורי נ' בית החולים לניאדו, פ"ד נא(2) 171 (1992); עניין המר הנ"ל ועוד).

בענייננו, אמנם קבעתי כי ד"ר אברמוב הביא לפני התובעת את האפשרות להפלה מזוהמת וללידה מוקדמת, ואולם לא העלה בפניה ובפני התובע את התוצאות הרוות הגורל היכולות לנבוע לעובר, בנפרד מאימו, מלידה מוקדמת, היינו היוולדות כפג הנתון בסכנת חיים ממשית ועוד להיוותרתה של נכות קשה ביותר – מוטורית ומוחית. חובה הייתה על ד"ר אברמוב להביא מידע זה לידיעת התובעת ולוודא כי אכן הבינה מה המשמעות של היוולדות פג, ולא רק בעניין גודלו, שמספר ימים או שבועות באינקובטור יביאו לגדילתו ללא הותרת חותם על גופו, כפי שהבינה, לטענתה, ואני מאמין לה כי אכן כך הבינו היא ובעלה. ודוק, התובעת ובעלה לא העידו כי אינם יודעים מהו פג וכי ככל שייולד מוקדם יותר הסכנה לחייו גדולה יותר, אלא שלא ידעו ולא היו מודעים לאפשרות כי לידה מוקדמת כפג יכולה להיות עם נכות קשה. נקודה זו, לאור חשיבותה הרבה ככלל וכפרט, היה על ד"ר אברמוב להבהיר לתובעת ולוודא כי הבינה זאת.

דברים אלה מקבלים משנה תוקף משהגיעה התובעת לביקור השני עם בעלה. על ד"ר אברמוב היה לוודא כי ההורים הבינו אל נכון כי אי היענות להמלצתו לבצע את ההפלה עלולה להביא לתוצאות קשות לתובעת ולעובר. נוסף על כך, כפי שנאמר, מששבה התובעת אליו לביקור השלישי והודיעה לו על החלטה שלא לבצע הפלה, היה עליו לחזור ולוודא כי התובעת הבינה היטב את הסכנות היכולות לנבוע מהמשך ההיריון ועל אף זאת החליטה על המשך ההיריון עם ההתקן התוך רחמי ולדאוג לרשום זאת בכרטיס הטיפולים. כאמור, אין המדובר בדרישה בלתי הגיונית ובלתי סבירה של מסירת מידע ורישום תמציתי של הסכנות וכי התובעת אכן הבינה אותן.

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03
 נ' קופת חולים מאוחדת
 נגד ~~מדינת ישראל~~
 ואח'

28. על פי הפסיקה של בתי המשפט, העדר הרישום בדבר הסיכונים מהמשך ההיריון עם ההתקן התוך רחמי בשלשת הביקורים של התובעת אצל ד"ר אברמוב פועל לחובתן. הדברים שנכתבו בתצהירו והפרטים הנוספים שמסר בעדותו בבית המשפט מבהירים מה היה נכון לעשות מבחינתו לעת הרישומים בכרטיס הטיפולים, שכן, "ככלל, העדר רישום בנושאים אלה עלול להביא לדחיית הטענה כי ההסברים אכן ניתנו" (השווה וראה: ע"א 6160/99 דרוקמן נ' בית החולים לניאדו, פ"ד (נה) 3, 117, 125 (2001); ע"א 1/01 מרדכי נ' קופת חולים של ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל, פ"ד (נ) 5, 502, 517 (2002); ע"א 6696/00 בית החולים המרכזי עפולה נ' פינטו (לא פורסם), 2.9.02, בסעיף 13 שם); ע"א 2886/05 אשכנזי נ' ד"ר גאנדין (לא פורסם, 8.11.10)).

בע"א 58/82 קנטור נ' ד"ר מוסייב (פ"ד לט) 3, 253, 259 (1985)) נאמרו דברים חשובים אלה על ידי כב' השופט ד' לוי:

"... ישנה חשיבות ממדרגה ראשונה לרישומים הרפואיים, הנעשים על-ידי רופאים המטפלים בחוליהם, בעת הטיפול או סמוך לאחריו. זוהי ממש שיגרת עבודתם של רופאים, במיוחד במרפאות ובבתי-חולים. רישומים אלה חשיבותם בכך, שהם מציינים לפני הרופא המטפל בחולה או לפני כל מי שיתבקש להושיט לו סעד רפואי עם הזמן תמונת מצב על המחלה או על מצב בריאותו של החולה בדרך כלל, בכל שלב ושלב של התפתחות המחלה והשתלשלות הדברים. על-פי הרישומים ובהסתמך עליהם יוכל לקיים מעקב שוטף, ראוי ואחראי אחר התפתחות הדברים ולקבל את ההחלטות הנאותות. רישומים אלה חשיבותם רבה גם כראיה אותנטית ובעלת משקל באשר לאירועים שקרו ולהתפתחויות שהתרחשו בעמוד כלשהו בעבר".

29. יודגש, כי ד"ר אברמוב לא מסר כל הסבר להעדר הרישום שמחובתו היה לרשום על פי הוראות החוק, חוזר המנכ"ל ועל פי הפסיקה. לעניין זה נפסק, כי "מקום שצריך לעשות רישום רפואי שכזה אך הרישום לא נעשה, ולמחדל זה לא ניתן הסבר מניח את הדעת, יועבר נטל ההוכחה בדבר העובדות השנויות במחלוקת ושיכלו להתבהר מתוך הרישום, אל כתפי הרופא או המוסד, שבמסגרתו ניתנו השירותים הרפואיים" (ע"א 58/82 הנ"ל; ע"א 612/78 פאר נ' קופר, פ"ד (ה) 1, 720, 724 (1980)). ואומנם, בענייננו, מלבד הקביעה כי מאמץ אני את גרסת התובעת לאשר הסביר לה ד"ר אברמוב ודוחה את גרסתו, ובנוסף לנימוקים שהובאו לעיל, מועבר הנטל על כתפי ד"ר אברמוב וקופת החולים להוכיח כי אכן נמסר לתובעת בדבר הסיכון

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03

התביעה נגד **המדינה** נ' קופת חולים מאוחדת
ואח'

להיוולדו של עובר כפג עם נכויות קשות. נטל זה, כך אני קובע, לא הורם. ויובהר, הנטל מועבר אך לטענה הנטועה בליבה של המחלוקת בין הצדדים – האם הסביר ד"ר אברמוב לתובעת בדבר אפשרות ההיוולדו של העובר בלידה מוקדמת עם טקיס מוטוריים ומוחיים קשים (ע"א 5373/02 נבון נ' קופת חולים כללית, פ"ד נז(5) 35, 46 (2003)).

30. יכולה להישמע הטענה, והיא אכן הועלתה ונשמעה, הכיצד לא שאלה התובעת את ד"ר אברמוב, מה המשמעות של לידה מוקדמת מבחינתה ומבחינת עובריה. דומה, כי מענה נכון לכך ניתן למצוא בדברים שנאמרו על ידי כב' השופט נ' הנדל בע"א 9936/07 בן דוד נ' ד"ר ענטבי (לא פורסם, 22.2.2011):

"במאזן הכוחות רופא – מטופל נהנה הראשון מיתרון מובהק מכוח היותו הגורם המקצועי. הידע הרפואי מצוי באמתחתו. מומחיותו הרפואית וניסיונו עשויים להקנות לו כלים לקבלת החלטה האם לבצע פרוצדורה רפואית או להימנע מביצועה".

לכך יש להוסיף, כי היחס למטופל או למטופלת צריך להיות בבחינת "את פתח לו...", שהרי המטופל או המטופלת, לעיתים קרובות, הינם בבחינת "תם" ו"שאינו יודע לשאל", כפי שאירע במקרה שלפנינו. הנטל הוא על הרופא להסביר את הסיכונים המהותיים העלולים לנבוע מהטיפול המומלץ או מהימנעות מקבלתו ולוודא כי כל אלו מובנים. ובענייננו – להסביר מה המשמעות של לידה מוקדמת לתובעת ולעובריה. לצערי, עליי לקבוע, כי במקרה דנן, ד"ר אברמוב לא עמד בנטל ובחובתו למסור לתובעת את מלוא הפרטים בדבר הסיכונים של לידה מוקדמת לעובר כפי שאכן התממשו. מידע זה היה ברשותו ובידיעתו, כפי שעלה בחקירתו הנגדית, ולא הייתה כל מניעה כי יובא ויועבר לידיעת התובעת לצורך קבלת החלטה מושכלת אם להמשיך את ההיריון או לביצוע הפלה כהמלצתו. בכך התרשל. דומה, כי העדר מידע זה מההורים מנע מהם מלהביאו לפני הרב, שאזי ייתכן והמלצתו לבני הזוג הייתה שונה.

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרון פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03
 ואח' נ' קופת חולים מאוחדת
 ואח'

הביקור אצל פרופ' יגל

31. כאמור, נטען על ידי ההורים, כי הופנו על ידי הרב דיקן אל פרופ' יגל, לקבל חוות דעת נוספת להמלצת ד"ר אברמוב כי על התובעת לבצע הפלה, וכי הגיעו לפרופ' יגל לצורך זה. גרסתו של פרופ' יגל שונה. לטענתו, בדק את התובעת באולטרסאונד מיילדותי, ביום 24.1.00, ומצא היריון בשבוע 10+6 ומשמאל לשק ההיריון נראה ההתקן התוך רחמי. פרופ' יגל הוסיף בתצהירו (סעיף 3), כי אינו זוכר את המקרה, אך בהיכרותו את דרכי עבודתו והתנהלותו ייתכן והסביר לתובעת כי קיים סיכון ללידה מוקדמת לאור מיקום ההתקן. עוד הוסיף (סעיף 4 לתצהירו) כי:

"4. מאחר והגב' ~~שם~~ פנתה אלי לביצוע בדיקת אולטרסאונד בלבד ואני לא הייתי הרופא המטפל שלה, כפי שנהגתי עם כל הנבדקות שלא ביצעתי להן מעקב היריון אלא בדיקות אולטרסאונד בלבד, אני הסברתי את הממצאים ולא נתתי הסברים או המלצות מעבר למה שרואים בבדיקת האולטרסאונד.
 5. כאשר נשים שאלו להמלצתי אני תמיד סירבתי להמליץ והפניתי את הנשים לרופא המטפל כדי לא להגיע לעימות עם הרופא המטפל.
 6. כרופא המבצע בדיקות עזר בלבד במהלך ההיריון, הנני בדעה מתפקידי שאין זה לתת הסברים על משמעות תוצאות הבדיקה ואני מקפיד להשאיר את ההסברים וההמלצות לרופאים המבצעים את מעקב ההיריון".

32. ב"כ התובעים טען בסיכומיו, כי את הכללים שהוחלו על ד"ר אברמוב יש להחיל גם על פרופ' יגל, שכן פרט לטופס בדיקת האולטרסאונד שמסר בידי ההורים (ת/2), אין כל רישום שהוא המתעד את הביקור של ההורים אצלו. לפיכך, כך הטענה, היה על פרופ' יגל להסביר להורים את הסיכונים שבלידה מוקדמת ומשלא עשה כן, והביקור אף לא מתועד ברישום, הפר אף פרופ' יגל את חובתו כלפי ההורים.
 33. מעיון חוזר ונשנה בגרסת ההורים ובגרסתו של פרופ' יגל עולה, כי נראה שהייתה אי הבנה בין הצדדים באשר לתפקידו של פרופ' יגל באותו מפגש. בעוד שההורים סברו כי פנו אליו לחוות דעת נוספת לעניין ההמלצה של ד"ר אברמוב לבצע הפלה, סבר פרופ' יגל כי ההורים הגיעו אליו לביצוע אולטרסאונד נוסף לזה שערך ד"ר אברמוב, כפי שנהג במקרים רבים אחרים.

34. בנושא זה מקובלת עליי גרסתו של פרופ' יגל, שהבהיר במהלך עדותו (פרו' עמ' 116 ואילך), כי באות אליו נשים לבצע בדיקות אולטרסאונד כמומחה לנושא זה, ואז הוא

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרון פרקט, סגן נשיאה

ת"א 5193-03

ואח' נ' קופת חולים מאוחדת

ואח'

מבצע את הבדיקה ואינו יכול לשמש כרופא מטפל, ומפנה את הנבדקת עם תוצאות הבדיקה שערך לרופא המטפל. פרופ' יגל הסביר, כי כמומחה לאולטרסאונד מגיעות אליו נשים לביצוע בדיקה, והוא שם גבול בין מומחיותו לבין היותו רופא מטפל, שאחרת ייווצר כאוס במערכת. לדבריו, אילו היו ההורים מגיעים אליו ל – Second Opinion, היה מבצע רישום שונה לגמרי, ומכך שערך רק בדיקת U.S ומסר בידהם את התוצאות הוא מסיק, כי באו אליו רק לביצוע בדיקה זו (שם, עמ' 121, ש' 2 ואילך). לדבריו, רוב הנשים מגיעות אליו לבדיקות U.S והחריג הוא שנשים באות אליו כקלינאי ואזי הוא מבצע רישום של החריג (שם, עמ' 122, ש' 16-21).

35. נימוק נוסף לקבלת גרסתו של פרופ' יגל הוא, כי אם אמנם כגרסת ההורים הגיעו אליו השניים לקבל חוות דעת נוספת האם לבצע הפלה, כהמלצת ד"ר אברמוב, מדוע לא עמדו על כך יאמר להם את דעתו ואף יכתבנה?! התובע העיד, כי שאל פעמיים את פרופ' יגל אם לבצע הפלה ונענה כי ההחלטה נתונה בידיהם והוא לא יאמר להם כן או לא (שם, עמ' 27, ש' 3-11). נקודה זאת לא מובנת. שהרי ההורים, לטענתם, הגיעו אליו במסגרת שר"פ, שילמו במיטב כספם ולבסוף יוצאים ממנו בלא לקבל את דעתו הנוספת האם לבצע הפלה אם לאו?! לא אוכל לקבל את הסברם כי הסתפקו בכך שאמר להם לשוב לרופא המטפל, שהרי הגיעו אל פרופ' יגל, על פי המלצת הרב דיקן, כיוון שפרופ' יגל אדם דתי ויוכל לומר להם האם לבצע הפלה אם לאו (שם, עמ' 23, ש' 20 ואילך), ולבסוף יוצאים ממנו בלא לקבל את דעתו?!

36. סופו של דבר, אין בידי לקבל את טענות התובעים לנושא זה ובנסיבות העניין אני קובע כי פרופ' יגל שימש במקרה דנן כמומחה בתחום האולטרסאונד בלבד, שמסר בידי ההורים את תוצאות בדיקתו והיפנה אותם לקבל הסבר מהרופא המטפל. בנסיבות אלה, איני סבור כי חלה עליו החובה להסביר להם את הסיכונים העלולים לנבוע מהמשך היריון עם התקן תוך רחמי, כפי שמצא אף הוא.

קשר סיבתי

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03

מנהלים אורח חיים דתי ואם כי בעלי יותר דתי ממני' נ' קופת חולים מאוחדת ואח'

37. לאחר שקבעתי כי ד"ר אברמוב הפר את חובתו כלפי התובעת ובכך התרשל כלפיה וכלפי התובע, עדיין יש לבחון האם קיים קשר סיבתי בין התרשלות זאת לבין אי ביצוע ההפלה על ידי התובעת. שאלה זו מתחדדת לאור טענת התובעת כי ההורים הינם אנשים דתיים ובכל מקרה היו נמנעים לבצע הפלה, לאור המלצת הרב אליהו ז"ל להמשיך את ההיריון.

38. בתצהיר עדותה הראשית (סעיף 11) הצהירה התובעת כי "אני אדם מסורתי ובעל ואני מנהלים אורח חיים דתי. אם כי בעלי יותר דתי ממני".
הבעל הצהיר בתצהירו לסוגיה זו (סעיף 4) דברים אלה: "אני אדם מאמין, אינני שייך לקהילה מסוימת אולם באופן כללי הייתי מגדיר את עצמי דתי-מסורתי המשתייך באופן כללי לזרם הדתי לאומי".

האם הייתה התובעת מבצעת הפלה לו אכן היה נמסר לה גם הסיכון של היוולדו של עובר עם נכות קשה?

39. אין חולק כי המדובר בשאלה היפוטטית – לאמור, מה היו עושים בני הזוג לא הובא לפניכם מלוא המידע. היינו יש לבחון, האם אלמלא ההתרשלות באי מסירת הפרטים בדבר הסיכויים ללידת ילד עם נכות קשה, ולו מידע זה היה נמסר בידיהם, האם היו ההורים בוחרים להפסיק את ההיריון באמצעות ביצוע הפלה ובכך היו נמנעים מהבאתו לעולם של הקטין (עניין המר הנ"ל, סעיף 42 לפסק דינו של המשנה לנשיאה, כב' השופט א' ריבלין).
בעניין המר הנ"ל נקבע, כי -

"לשם הוכחות הקשר הסיבתי בין ההתרשלות לבין הנזקים השונים הנובעים ממומו של הילוד, יש להראות, בשלב ראשון, כי אילו עמדו בפני הוועדה להפסקת היריון מלוא המידע הרפואי הרלבנטי (מידע שלא הובא לידיעת ההורים בשל ההתרשלות) – הייתה הוועדה מאשרת להורים את הפסקת ההיריון. בשלב השני, ורק אם התשובה לשאלה הראשונה היא חיובית (שאם לא כן ממילא ניתק הקשר הסיבתי), ידרשו ההורים להראות כי אלמלא ההתרשלות, הם אכן היו פונים לוועדה להפסקת היריון לשם קבלת האישור" (ההדגשות במקור – א' פ').

עוד נפסק בעניין המר, כי (סעיף 52 סיפא שם) –

"ראוי כי החלטת הוועדה להפסקת היריון תשמש כמעין חזקה הניתנת לסתירה בדבר עמדתם של ההורים כלפי ביצוע הפלה. ככלל, מקום בו ביצוע הפלה מותר על-פי המוסכמה החברתית,

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03

ואח' נ' קופת חולים מאוחדת
ואח'

כפי שהיא מתבטאת בקריטריונים המנחים את הוועדות להפסקת היריון, ניתן כאמור להניח, כהנחה עובדתית, כי באופן טיפוסי הפרטים בחברה היו גם הם מכלכלים את צעדיהם באופן דומה. עם זאת, ראוי להדגיש כי המדובר בהנחה עובדתית ולא נורמטיבית; אין בה בשום פנים כדי לקבוע כי הימנעות מביצוע הפלה, בנסיבות שבהן הייתה ועדה להפסקת היריון מאפשרת את ביצועה, יש בה משום התנהגות בלתי סבירה או בלתי רצויה. משמעותה היא אך כי מבחינה מעשית, יש להניח כי באופן טיפוסי נוהגים בדרכ-כלל הפרטים בחברה, לפחות בקירוב, במתאם לקריטריונים המנחים את הוועדות להפסקת היריון.".

על הקשיים המשמעותיים המתעוררים לצורך הוכחת הקשר הסיבתי ראו בפסק דינו של המשנה לנשיאה בעניין המר, סעיפים 42-54 לחוות דעתו. כן ראו סעיפים 4-3 לחוות דעתה של כב' השופט ע' ארבל בעניין המר.

40. האם העובדה כי ההורים הינם אנשים דתיים מובילה מיניה וביה למסקנה כי היו נמנעים מלהפסיק את ההיריון ונמנעים מלפנות לוועדה לביצוע הפלה? התשובה לכך שלילית. כל מקרה ייבחן לגופו. עמד על כך בעניין המר המשנה לנשיאה בהמשך פסק דינו, לאמור (סעיף 53 שם) -

"עוד ראוי להדגיש כי סתירת החזקה לפיה מקום בו הייתה ועדה להפסקת היריון מאפשרת את ביצוע הפלה, היו ההורים גם פונים לוועדה בבקשה מתאימה, אינה יכולה להיעשות באופן בלעדי באמצעות נתונים כלליים, כגון בדבר השתייכות דתית-מגזרית. נתונים אלה עשויים לעיתים להיות רלבנטיים, אך כיוון שהמדובר בהיבט יחיד של כלל הנתונים האינדיבידואליים של האישה, יש לנקוט זהירות רבה בעת הסקת מסקנות על בסיסו. כך, יש לזכור כי השאלה העומדת להכרעה אינה מהי עמדתה של הדת אליה משתייכים התובעים כלפי ביצוע הפלה בנסיבות המקרה, אלא כיצד היו נוהגים התובעים המסוימים העומדים לפני בית המשפט. כאמור, הפרט עצמו עשוי לחרוג מתכתיבים קבוצתיים או ממוסכמות, במיוחד כשמדובר במוסכמות קבוצתיות, ולא ניתן להימנע, עובדתית ונורמטיבית, מהתייחסות אליו כאל פרט שבחירתו אינה מוכתבת מראש. לפיכך, לא די בכך שדתם של ההורים אוסרת עליהם לבצע הפלה כדי לקבוע את התוצאה; על-מנת שנתון זה יהא רלבנטי לצורך ההכרעה, על בית המשפט להשתכנע כי האם הייתה נשמעת לאיסור זה גם בפועל. כמובן, שאין זה מן הנמנע גם כי ביצוע הפלה יותר, בנסיבות המתאימות, גם בגדרי האמונות הדתיות השונות, ותכופות אף קיימות גישות רבות ושונות, בגדרי הדתות השונות, ביחס למהות אותן נסיבות המצדיקות ביצוע הפלה (לעניין זה ראו למשל: ת"א (מחוזי י-ם) 9134/07 אלסייד נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 17.2.2011))" (ההדגשות במקור – א' פ').

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03

מניא/גולד ואח' נ' קופת חולים מאוחדת
ואח'

41. מן הכלל אל הפרט.

בעניינינו לא הובאה לפנינו החלטה של הוועדה להפסקת היריון, שכן התובעת נמנעה מלפנות אליה על פי כתב ההפניה שנתן בידה ד"ר אברמוב, לאור המלצת הרב אליהו ז"ל. עם זאת, דומה, כי לא ניתן לחלוק על כך, כי בנסיבות שלפנינו הייתה הוועדה להפסקת היריון מגיעה למסקנה ליתן אישור להפסיק את הריונה של התובעת, כהמלצתו של ד"ר אברמוב. מסקנה זו נסמכת על סמכותה של הוועדה בסעיף 316(א) לחוק העונשין, התשל"ז – 1977 (להלן: "חוק העונשין"), על בסיס שתי הצדקות:

"(3) הולד עלול להיות בעל מום גופני או נפשי;

(4) המשך ההיריון עלו לסכן את חיי האישה או לגרום לאישה

נזק גופני או נפשי".

42. ד"ר אברמוב הבהיר באופן מפורש, כי המשך ההיריון עם ההתקן תוך רחמי עלול להביא ללידה מזוהמת, היינו לגרום לזיהום בגוף התובעת ובמקרים קיצוניים עד למוות, ועילה זו מהווה משום עילה להצדקה לביצוע הפלה על ידי הוועדה (פרו' עמ' 99, ש' 1-8, כאמור בסעיף 316(א)(4) לחוק העונשין). גם המומחה מטעם בית המשפט, פרופ' אברהם גולן, הבהיר בחוות דעתו כי היריון עם התקן תוך רחמי מהווה עילה לגיטימית להפסקת היריון בין אם הוצא ההתקן ובין אם הושאר, מכיוון שהסיכון עולה להפלה או לידה מוקדמת (ראה גם עדותו בפרו' עמ' 327, ש' 5 ואילך). אף פרופ' יגל העיד שבמקרים כגון דא, אם הוא היה הרופא. המטפל, היה מציג את העובדות לפני ההורים "וההמלצה שלנו כרופאים באחוזים האלה היא להמליץ על הפסקת היריון. זה יהיה רוב, אני לא מכיר רופאים שלא היו ממליצים על הפסקת היריון..." (שם, עמ' 111, ש' 13 ואילך). על הסיכונים להמשך ההיריון עם התקן תוך רחמי ולידה מוקדמת וסיכונים עמד גם פרופ' אלכסנדר נרי, מומחה במיילדות וגניקולוגיה, בחוות דעתו מיום 22.2.06 מטעם התובעים.

43. כיצד היו נוהגים ההורים?

בתצהיר עדותה הראשית מסרה התובעת דברים אלו:

21 מתוך 25

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03

בית המשפט המחוזי בירושלים, ת"א 5193-03
ואח' נ' קופת חולים מאוחדת

ואח'

24. עלי להדגיש כי אילו היו ד"ר אברמוב או פרופ' יגל מסבירים לי שבלידה מוקדמת טמונה סכנה שהפג יפגע באופן שיגרמו לו בעיות רפואיות חמורות ובעיות התפתחותיות, וכי הסיכוי שלידה כזו תתרחש הוא גבוהה בשל נוכחות ההתקן, והרב היה ממליץ להמשיך את ההיריון, היינו מתייעצים בינינו לבין עצמנו בשאלה אם אנו מוכנים ומסוגלים לגדל ילד נכה וככל הנראה היינו מתייעצים עם אנשים נוספים.

25. לאור העובדה שלא ראיתי לנגד עיני כל סכנה בהמשך ההיריון ולא קיבלתי כל הסבר על הסיכונים האמיתיים הכרוכים בפגות ולא ידעתי עליהם כלל, הייתי שלימה עם ההחלטה להמשיך עם ההיריון ללא קשר לעמדת הרב.

26. אילו היה ד"ר אברמוב או פרופ' יגל היו דואגים להסביר לנו את הסיכונים הכרוכים בהיריון ולידה עם התקן תוך רחמי היינו יכולים לשקול את המשך ההיריון בהתאם לבסיס נתונים אמיתי ולבצע הפלה אם היה בכך צורך".

גישה דומה נקטה התובעת גם בחקירתה בבית המשפט, כשהעידה – "... הוא אמר לידה מוקדמת אבל הוא לא פירט, הוא לא אמר את השלכות של זה, אם הוא היה אומר לי – תשמעי, אחד, שתיים, שלוש, הילד שלך יהיה פגוע, הילד שלך יהיה על כסא גלגלים, לא ידבר, אז הייתי שוקלת את זה" (פרוי' עמ' 51, ש' 19-22. ההדגשה שלי – א' פ'). עם זאת בתשובתה לב"כ "הדסה" השיבה התובעת, כי אם הייתה יודעת את הסיכונים, "גם אם זה בן, הייתי עושה הפלה. אם זו השאלה שלך" (שם, עמ' 77, ש' 15-17).

44. התובע העיד בתצהיר עדותו הראשית דברים אלו:

28. עלי להדגיש כי אילו היו ד"ר אברמוב או פרופ' יגל מסבירים לי שבלידה מוקדמת טמונה סכנה שהפג יפגע באופן שיגרמו לו בעיות רפואיות חמורות ובעיות התפתחותיות, וכי הסיכוי שלידה כזו תתרחש הוא גבוהה בשל נוכחות ההתקן, והרב היה ממליץ להמשיך את ההיריון, היינו מתייעצים בינינו ולבין עצמנו בשאלה אם אנו מוכנים ומסוגלים לגדל ילד נכה וככל הנראה היינו מתייעצים עם אנשים נוספים.

29. קיבלתי את עמדת הרב, וקיבלתי את עמדת הרב קשורה בכך שהיא נראתה סבירה על רקע דברי הרופאים.

30. אין לי ספק שאילו היתה עמדת הרב זהה חרף נתונים רפואיים שונים, לכל הפחות הייתי מוסיף ומתייעץ הן עם רופאים נוספים והן עם סמכות רבנית נוספת.

31. אילו היו ד"ר אברמוב או פרופ' יגל היו דואגים להסביר לנו את כל הסיכונים הכרוכים בהיריון ולידה עם התקן תוך רחמי היינו יכולים לשקול את המשך ההיריון בהתאם לבסיס נתונים אמיתי ולבצע הפלה אם היה בכך צורך.

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03

מאונחת נ' קופת חולים מאוחדת ואח'

32. אדגיש כי אילו היינו שוללים את עצם האפשרות לבצע הפלה בכל מצב, לא היינו נוטלים ההפנייה לגרידה בהר הצופים ולא היה לנו כל צורך לפנות לרב."

בעדותו בבית המשפט נשאל והשיב התובע כך (פרי עמ' 17, ש' 15 ואילך):

"עו"ד אלוני: ההנחה היא, זהו, שאם הרב מייעץ לך, אז צריך לעשות מה שהרב אומר. כך אני מבינה את זה. העד: תראי, אנחנו אנשים דתיים, יש לנו את החופש בחירה שלנו לעשות, כמו כל בן-אדם אחר, מה שאתה רוצה. כמובן שאתה הולך לרב כדי לשמוע מה הוא אומר. אבל אם זה נוגד את מה שאתה חושב כמו שאני לא, כל היום יושב בישיבה למרות שהרבנים אומרים תשבו בישיבה. בסדר, בשביל זה יש את החופש לעשות."

ובהמשך, העיד התובע – "בדרך כלל אני עושה כמו שהרב אומר בדרך כלל" (שם, עמ' 18, ש' 6).

התובע הסביר כי לאחר שד"ר אברמוב המליץ לבצע הפלה, שנראה לו צעד מאוד קיצוני רק בגלל החשש מלידה מוקדמת (כפי שמסרה לו אשתו וכפי שאמר לו ד"ר אברמוב, לגרסתו, כאשר היה אצלו יחד עם התובעת), ומכיוון שפרופ' יגל לא השיב חד משמעית אם לבצע הפלה אם לאו, והבנתו הייתה שפרופ' יגל אינו ממליץ לבצע הפלה, ומשהרב אליהו המליץ להם לא לבצע הפלה החליטו לבסוף שלא לבצע את ההפלה. עם זאת, הוסיף התובע בחקירתו הנגדית, כי – "אם היו אומרים לי יצא לך ילד אוטיסט, הייתי יושב עם אשתי, אחד, שתיים, שלוש, כן להמשיך, לא להמשיך. לפי מה שאני אומר לך היום, ומה שהייתי חושב אז, לא היינו ממשיכים, גם אם היינו מקבלים את ה, זה פשוט להרוס משפחה... כל עניין לגופו. ה – אם הזה הוא אם לשאלה מה היו אומרים לי, מה נגד מה, אז הייתי יושב וחושב, או מתייעץ עם עוד רב, אני לא יודע, אין לי, לא צריך. עכשיו אני לא יכול להגיד לך מה הייתי עושה. אבל שאלה מה היו אומרים לי וכנגד מה, אני לא יכול לדעת" (שם, עמ' 34, ש' 15 ואילך).

45. לאחר ששמעתי את ההורים והתרשמתי מעדותם, מסקנתי היא, במאון הנדרש במשפט אזרחי, כי לו היו מסבירים להם מהי המשמעות של לידה מוקדמת של העובר, מלבד שהייתו תקופה באינקובטור, כהבנתם, היינו, כי קיימים סיכונים שיוולד מוקדם ותיוותר לו נכות מוחית ומוטורית, היו בסופו של יום, ולאחר התייעצות עם גורמים נוספים, פונים לוועדה להפסקת היריון והתובעת הייתה מפסיקה את הריונה. אלו נימוקי:

23 מתוך 25

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03

נ' קופת חולים מאוחדת **בנימין**

ואח'

ראשית, ההורים היו תחת התרשמות אחת ויחידה כי לידה מוקדמת משמעותה עובר קטן יותר שישה תקופת מה באינקובטור, יגדל ויהיה ככל האדם. התובע העיד כי הבנתו זו התבססה על לידה מוקדמת שאירעה לקרובת משפחתו (שם, עמ' 20, ש' 5-2). הבנה זו חוזרת כחוט השני בעדויות ההורים ולא הופרכה, על אף ניסיונות חוזרים ונשנים של ב"כ הנתבעות.

שנית, עדותם של ההורים הייתה מינורית ועשתה רושם חיובי על כך שהינם דוברים אמת. הם לא העידו כי בכל מקרה היו מבצעים הפלה כהמלצת ד"ר אברמוב, בבחינת חוכמה שלאחר מעשה, אלא שלו היה נמסר להם המידע בדבר האפשרות ללידת פג והסיכון כי ייוולד עם נכות קשה, היו שוקלים את הדבר לגופו. ייתכן והיו מתייעצים עם רבנים נוספים, ומכל מקום הם אלו שהיו מקבלים את ההחלטה לבסוף. לזוג היו בבית שתי בנות, וד"ר אברמוב הבהיר להם שאף אם תבוצע הפלה, לא יימנע מהתובעת לשוב ולהרות וללדת ילדים נוספים.

שלישית, התובע העיד, ועדותו זו מקובלת עליי, שכן היא נתמכת בעדות התובעת והרב דיקן, כי המידע שהובא לפני הרב על ידם היה ללידה מוקדמת, בלא הסבר לגבי המשמעויות לאפשרות לידת פג והסכנות היכולות לנבוע מכך. סביר להניח, כי אם היה מובא לפני הרב גם המידע בדבר האפשרות להיוותרות נכות בעובר שייולד, יתכן כי היה ממליץ לבצע הפלה, שכן, היו מקרים שרבנים ממליצים לבצע הפלה (פ' עמ' 35, ש' 5 ואילך). לא למותר להפנות לעניין האפשרות לבצע הפלה במקרה כשלנו לעניין המר, בחוות דעתו של כב' השופט א' רובינשטיין סעיף י' ולדברים שמובאים שם משו"ת ציץ אליעזר, לר' אליעזר וולדנברג, חלק י"ג סימן ק"ב.

סיכום

46. על יסוד האמור לעיל, הנני מקבל את התובענה נגד קופת חולים, כמעבידתו של ד"ר אברמוב, שהפר חובותיו והתרשל כלפי ההורים משנמנע מלמסור להם מידע מהותי בדבר האפשרות להיוולדות פג עם נכות קשה בלידה מוקדמת, וקובע כי קופת חולים חבה בפיצוי ההורים.

ההוצאות ושכ"ט עו"ד ייקבעו לעת מתן פסק דין שיכלול את הפיצוי להורים.

47. משהגעתי למסקנה כי פרופ' יגל לא הפר חובותו למסור מידע להורים, כיוון שהגיעו אליו רק לצורך בדיקת U.S נוספת, נדחית התובענה נגד הדסה, ובנסיבות העניין בלא צו להוצאות.

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיאה

ת"א 5193-03

עמותת **מרכז לבריאות הנפש** נ' קופת חולים מאוחדת
ואח'

48. התובענה של הקטין נדחית, על יסוד האמור בעניין המר.

49. התובענה של התובעות 4-5, אחיותיו של הקטין ובנותיהם של ההורים, נדחית אף היא משלא הוכח כי הופרה חובה כלשהי כלפיהן ולא נטען מאומה בעניין בסיכומים מטעם התובעים.

50. כן נדחית ההודעה לצד השלישי ששלחו הנתבעות נגד ההורים, משאיני מוצא בנסיבות העניין לקבוע אשם תורם מצידם.

51. עם הצדדים הסליחה בעיכוב מתן החלטה שנבע מעומס עבודה יוצא דופן.

52. לצדדים תשלח החלטה נפרדת לעניין המשך ההליכים.

המזכירות תשלח העתקים לבאי כוח הצדדים.

ניתן היום, יב' אלול תשע"ב, 30 אוגוסט 2012, בהעדר הצדדים.

אהרן פרקש, סגן נשיאה